

Az agy utántöltése

Sokszor emlegettem már, hogy baj van, vagy baj lehet a fejk körül. Valamikor szegények voltunk, mint a templom egere, akkor is, ha rogyásig dolgoztunk. Csak néhány emberben lobogott valami láng, hogy a sorvasztóan kemény munka után olvasson még, és szemét-fülét kinyissa a világra. Sok volt a koldus, és sok volt az írástudatlan. Könnyű észrevennünk, hogy a két-tónak szoros kapcsolata volt egymással, egyikből eredt a másik. Anyagi nyomor és szellemi nyomorúság — de sokszor megírták ezt már!

Akkorát léptünk előre, hogy fölmérni se tudjuk. Zsebünkben is, fejünkben is gyarapodtunk. Azt régen is tudtuk, hogy a pénz mindig nagyobbat csábít, mint az ész, azért volt annyi gőgös, úresfejű, fölfuvalkodott ember azok között, akiknek talán soha nem korgott a gyomra. Elég volt nekik, hogy a vagyonukkal tünjenek ki. Azért emlegetem föl újra meg újra, mert *képtelenség, hogy az anyagi javak gyűjtögetése néha hárcsolóssá fajul itt-ott, akár önmagunk megszarolása árán is, fejbéli gyarapodásunk pedig csak ballag.*

Tanyán beszélgettem mostanában egy magamkorú parasztemberrel. Okos és anyagilag is jól áll. Erejét és fejét is dolgoztatja. Régebben el-eljárt színházba is, talán többször, mint a belvárosi ember, bejárta az országot, és elment megnézni a tengert is. Van kis könyvtára is, válogatott könyvekkel. Megkérdeztem, marad-e ideje az ész karbantartására.

— Itt kezdődik az én legnagyobb bajom. Tanfolyamok kellenének! Olyan szerencsés vagyok, tavalyelőtt elküldtek egy tágitóra, tele-szivathattam a fejemet. Tagja vagyok a háztáji bizottságnak, a tudomány nagyob-bik része oda szolgál, de magamra is tudok méretezni belőle.

Aztán oda jutottunk, hogy a régi maszekvilágnak a legvégén sorra szervezték az aranykalászos tanfolyamokat. Legtöbb helyen bekere-terezve lógnak a falon most is az oklevelek. Nincs ember, aki ki tudná számítani, mekkora hasznunk van ma is ezekből a régenvolt tan-folyamokból.

- Miért nem szerveznek hasonlókat most?
- Nem tudom.
- Kellene?
- Mint a falat kenyér.
- Soha nincsen?

— Akkor, amikor baj volt a hízalással, akkora kampány indult, hogy tartsunk több disznót, nem győztük kapkodni a fejünket. Három-négy előadás is el-mondták ugyanazt. Jött a zöldséghepp, akkor megint. De különben semmi.

— Talán nincs rá ember.

— Legtöbbször a tanítók szervezték a régit. Legyen szíves, számolja össze most, hány agronómus van egy faluban. Igaz, hogy meg vannak azok is nyúzva a munkával, mégis nekik kel-lene továbbadni, amit meg-tanultak!

— Össze lehetne hozni úgy, hogy a szövetkezetek is megérje és a tagnak is?

— Csak úgy érdemes, de úgy lehet is, és kell is. A háztáji nyolcmillió forint tiszta jövedelmet hozott a szövetkezetnek tavaly. Sem-mit nem kell adni hozzá, csak jelképesen tartunk egy agronómust, és megszerve-zük az átvételt. Óriási pénz az a nyolcmillió! Azt is számítsa hozzá, hogy az okos ember akkor is magá-val viszi az eszt, ha a kö-zösben dolgozik.

— Mire gondol?

— Olyan előadásokra, amelyeknek haszna is van, mert megtanulom, hogy ezt

úgy is lehet csinálni, és úgy sokkal jobb, de olyanra is, amelyik arra tanít meg, hogy ne dolgozzunk rogyás-ig, mert tönkre megyünk. Olyan előadásokat is kel-lene tartani, ami csak az ész karbantartására, olajozására való.

Megkérdeztem, szerinte hol lehetne ilyeneket tartani? Kőlcsonósen elakadtunk ennél a gondolatnál, mert sorra bezárták a tanyai iskolákat, és nincs hely, ahol össze lehetne hívni az embereket. Ahol még lenne hely, ott is megfélekedünk róla. Azt mondja, sokan vannak, akik hirtelen gazda-godtak, ki is akarják mutat-ni, de csak avval tudják, hogy nyakkendőt kötnek, és nem köszönnek senkinek. Úgy mondta, a gőgöt nem tudják levezetni magukban, nem veszik észre, hogy min-den lépésükre kiütözik a butaságuk.

Nem az irigység beszél be-lőle, mondom, ő is jól áll. De hergeli a henegegés, ami-kor lakodalomban ötszáz-sal muzsikáltatja valaki magát, és kétezer forintos ajándékot visz. Anyit be-szélünk a biológiai egyen-súlyról, jó lenne a fejekben is egyensúlyt teremteni, hogy a jóra való hajlam erősödjék.

Azt mondja, trágját hord-tak nemrég. Megkért vala-ki, akinek traktora van, vállalja el a fuvart. El is jött, félcipőben, óránként száz forintért. Felesége és ő rakodott, a félcipős pedig röhögött, hogy most jól megdolgoztatta őket. Eszébe jutott, hogy lóval valamikor ő is vállalt trágyahordást, fogta a villát, és mindig a lóhoz legközelebb rakodott, hogy a gyeplőhöz is közel legyen, ha valami baj talál-na lenni. Bosszantja a dolog azért is, mert tudja, milyen nehezen lehetett traktoros szakcsoportot szervezni. Mi kintlődtünk, hogy ők dolgoz-hassanak géppel, és az lett

a vége, hogy szemberöhög-nek bennünket. Számolni csak addig tudnak, hogy most lehet igen hamar meg-gazdagodni, de emberségre, tisztességre senki nem taní-totta meg őket.

Elment a tanyáról a taní-tó, aki szellemi és emberi példakép volt, és nem jött helyette senki. Akivel én be-szélgettem, jár az énekkar-ba, és a kórusal járja az országot, pedig kiszámíthat-ná, mennyi haszna lehetne, ha közben is a pénz után futna. Mire jó neki az ének-kar? Leginkább arra, hogy észrevegye, hány éle és hány oldala van a világnak.

Amikor még működtek a tanyai iskolák, sokszor be-szélünk tanyai fehér fol-tokról. Többször neki-neki-buzdult a népművelés, hogy emberi szót vigyen oda is, ahol csak a madár jár. Mos-tanában ritkábban beszélünk fehér foltokról, sokkal töb-bet elnéptelenedő iskolákról.

Csak hogy félre hord a fe-jünk, mert jobb körülmé-nyek között tanítjuk ugyan a benti iskolában a gyer-ekeket, de teljesen megfede-kezünk azokról a felnőttek-ről, akik ugyanott laknak most is, ahol azelőtt. Hír-dejtük a szellemi javak de-mokratizmusát, de elsele-dkezünk róla, hogy az embe-ri agy utántöltésére talán ott van legnagyobb szükség, ahonnan még az iskola is el-ment.

Sarkunkban a tél. Emlék-szem rá, mert sokszor lát-tam, hogyan tapostak utat a hóban az egymás nyomába lépő pilácsos emberek. Ha hírt vették, hogy előadást tartanak. Biztosan tudom azt is, változatlanul sok „hittérítője” van a népmű-velésnek. Még meg tudnák szervezni, hogy a két szán-dék ezen a télen újra talál-kozhasson.

Legyünk gazdagok is, ha lehet, de okosak föltétlenül, mert lehet.

Horváth Dezső

Tanácskozott a megyei KISZ-bizottság

A Csongrád megyei KISZ-bizottság tegnapi ülésén *Novákné Halász Anna*, a Sze-ged városi KISZ-bizottság első titkára terjesztette elő az ötödik ötéves terv során végzett KISZ-vednökségi munkáról szóló beszámolót. A KISZ-vednökség feladata, hogy ott segítsenek a gaz-dasági építőmunkában, ahol a legnagyobb szükség van a fiatalokra jellemző tetre-készségre, leleményességre, az ifjúkommunistákra. Ere több helyen is nagy szükség volt, többek között a paksi atomerőmű építésénél, a Ti-sza II. vízelvezési építése föl-ött vállalt országos vednök-ség során, az országos hús-program-vednökségben, a környezetfásítási és a szá-mítástechnikai valamint több más akcióban. Az elmúlt öt évben mintegy harminc helyi vednökség is indult, amelyk gazdasági eredményeik mellett a mozgalmi életben is lendítő erőt adtak. Ennek a napirendi pontnak a vitá-jában részt vett és felszó-lalt *Rigó Szilveszter*, a Sze-ged városi pártbizottság osz-tályvezetője.

Kiemelt mozgalmi feladat az agitációs és propagandamunka színvonalának állan-dó emelése. *Turcsikné Süli Mária* megyei KISZ-titkár előterjesztése után erről ta-nácskoztak a testület tagjai. Megállapították, hogy az agi-táció munka hatékonyságát

fokozni kell. Fejleszteni az agitáció módszereit, jobban kihasználni a több munkát, nagyobb rugalmasságot igénylő, de hatékonyabb módszereket. A vitában részt vett *Tóth Zoltán*, a KISZ KB osztályvezetője. A testület ezután meg-határozta a KISZ X. kongressz-usára való felkészülés fel-adatait, költségvetési és munkaprogrambeli kérdésekről döntött.

Konferencia a gyermeknyelvről

A gyermekek mintegy 30 százaléka beszédhibásan kez-di az általános iskolai tanul-mányait. Az okok megiehe-tősen összetettek. Visszave-zethetők például arra, hogy az óvodák túlszűfoltak, így kevés lehetőség van arra, hogy a beszédhibás gyer-ekekkel egyénileg foglalkoz-zanak. Családi körben sem mindennapos és következe-tes a beszélgetés, a mesélés. „Rahagyják” a gyerekeket a televízióra, a lemezekre, mindezek következtében szó-használatuk szűrke, csak tö-mondatokban hajlandók be-szélni, stílusuk éneklő, afek-táló. Többek között ilyen problémákról számolt be *Gosztonyi Jánosné*, az Or-

Kutatási beszámoló

Az MTA Szegedi Biológiai Központjában évente hagyományosan az SZBK-na-pok keretében reprezentatív előadásokkal számolnak be a kutatók az előző évi kutatói eredményekről. A most folyó háromnapos program-ban, külön szekciókban, a budapesti Enzimológiai Intézet, valamint a Szegedi Biológiai Központ négy in-terezetnek tudományos kutatói tartanak előadásokat.

Az SZBK-napok előadásait megelőzően szerdán dél-előtt a biológiai központban az MTA biológiai tudomá-nyok osztályának ülésére ke-rült sor *Tigyí József* akadé-mikus, az osztály elnöke vezetésével. Az első szekció — *Straub F. Brunó* akadémikus elnöklétével tartott szerdai — beszámoló után tegnap, csütörtökön 23 előadás hang-zott el *Wollemann Mária*, a biológiai tudományok dok-tora, valamint *Keszthelyi Lajos*, a fizikai tudományok doktora elnöklétével. Az en-zimológia, biofizika, bioké-mia, genetika és növényélet-tan kutatási területeinek eredményeiről számot adó előadások folytatásaként ma, pénteken további 15 beszámoló hangzik el.

Tigyí József akadémikus Szegeden tegnap, csütörtök-ön ellátogatott a megyei pártbizottságra, ahol *dr. Konecz János*, a megyei párt-bizottság titkára fogadta, és megbeszélést folytattak idő-szerű tudománypolitikai kér-désekről.

Mérlegen a Kincskereső Számvetés és előretekintés

A jövő évben ünnepli az úttörőszövetség megalakulá-sának 35. évfordulóját. Ezzel egybeesik a szövetség irodalmi folyóiratának, a *Kincskereső megszületésé-nek tizedik jubileuma* is. Mindkét születésnap víz-szapillantásra és előretekintésre ösztönöz; jó alkalmat teremt az eredmények szá-mabevételére, és a tennivalók kijelölésére egyaránt.

Ennek a kettős gondolat-nak jegyében tartotta meg idei második ülését a *Kincskereső szerkesztőtanácsa* tegnap, csütörtökön a Sajtó-ház klubjában. A felületei szervek, a megyei és városi párt- és állami irányítók képviselői elsősorban a folyóirat idei munkáját tették mérlegre. Megállapították, hogy az év eleji példány-szám-visszaesés fokozottabb és gondosabb munkára sar-kallta mind a szerkesztőket, mind a terjesztés szakembe-reit. Munkájuk sikerrel járt. A szerkesztőség munkatársai megyei szakfelügyelői érte-kezleteken ismertették a folyóirat céljait, feladatait, adtak tippet arra, hogyan használhatják fel a pedagó-gusok mindennapi oktató-nevelő munkájukban a lap anyagait. A Csongrád me-gyei Lapkiadó Vállalat meg-jelentette a sorozatnak szánt *Kincskereső tanárkézben* című füzetét, mely ehhez a pedagógiai munkához ad

hasznos segítséget. Gazdago-dott és szélesedett a lap propagandája. Mindennek eredményeképpen néhány hónap alatt az év eleji mély-ponthoz képest 12 ezerrel emelkedett a lap példány-száma, a *Kincskereső* az utóbbi hónapokban 62 ezer példányban jelent meg.

A szerkesztők és a tanács tagjai megvitatták és elfo-gadták a *Kincskereső* 1981. évi laptervét. Januártól a folyóirat új címlappal és rovatfejekkel jelenik meg, a grafika *Szyksznian Wanda* munkája. Januártól minden egyes számban található az olvasók egy-egy íróport-rét, így összegyűjthetik a kortárs irodalmunk arckép-csarnokát. A *Kincskereső* eredeti koncepciója nem vál-tozott. Elsődleges célja a tí-zizennegy éves korosztálynak szocialista eszméségű, mélyen humanista és eszté-tikailag magas rendű szép-irodalmi művek közvetítése. Időszerű feladata az ízés, és szemléletformálás — nem-csak a meglévő igényeket igyekeznek kielégíteni, ha-nem újakat is szándékoznak ébreszteni.

A *Kincskereső* szerkesztő-ségi tanácsülésén nyújtotta át az *Úttörővezetői Erdem-érmét Deme László* főszer-kesztőnek *Feith Bence*, a Magyar Úttörők Szövetsége országos elnökségének titká-ra.

Tarjában megmozdult valami

Alig több mint egy héttel ezelőtt stencilezett lapok hí-rdettek a tarjáni lépcsőhá-zakban szabadidő-központ nyílását a *Csillag téri könyvtárban*. Az egy héttel ezelőtti ünnepség nélküli megnyitóra seregltek az emberek.

Aki hallott már az újpa-lotai lakótelepen működő közművelődési intézményről, és látta a felsővárosi gar-zonház fogadóján szék-elő könyvtárban azt a kis szobát is, ahol az első sze-gedi szabadidő-központ be-rendegetett — konstatal-hatja a különbséget. De hát amaz, az újpalotai, több éve, jó feltételek között működő, korszerű közművelődési el-velek alapján létrehozott sza-badidő-központ. A szegedi-nek egyelőre csak helye van, az is kicsi, azt is a tanács művelődésügyi osztálya, a Bartók Művelődési Központ és a Somogyi-könyvtár jó-voltából, a támogató szán-dék kifejezéséeként kapták — ügybuzgó fiatalok. Meri ez-úttal nem hivatal, nem va-

lamely intézmény vagy szer-vezet találta ki, hogy a köz-művelődés szempontjából el-látatlan lakótelepen ilyenfor-mán enyhítsen a gondokon. Különféle munkahelyeken dolgozó fiatal emberek sző-rtek, ötten-hatan. A kis csoport motorja-vezetője *Buda Nándor*, a postaigazga-tóság műszerésze. Hónapok óta dolgoznak, járják a hi-vatalokat, társadalmi és tö-megszervezetek üléseit, be-kopognak iskolákba, laká-sokba. Igényeket kutatva, segítséget kérve. Társadalmi munkában.

Az a céljuk, hogy olyan helyet teremtsenek a lakó-telepen, ahova gyerek s fel-nőtt bemehet. — *Ügyes-bajos dolgaival is, meg kulturáló-dásai munkáival is*. Az első-biek intézésében segítenek; információkkal szolgálnak, közvetítenek a legkülönfé-lébb intézmények és szerve-zetek, meg az egyes ember között. Így aztán a könyv-tári kis szobában többek kö-zött a következő feliratok

kerültek az iratokkal úrla-pokkal, prospektusokkal, ké-zikönyvekkel, folyóiratokkal megrakott polcokra: OTP-ügyek, biztosítás, posta, in-formációk, utazási irodák, jegyirodák, sport. Árulnak jegyeket a meccsre (remélik, hamarosan a színházba is), s a város különféle kulturá-lis rendezvényeire. Informá-ciókkal szolgálnak hétköz-napjaink mindenféle dolgá-ban, a lakberendezéstől a hanglemezbolt kínálatáig, a vásárhelyi buzd indulási ide-jétől az OTP-kölcsön felté-teleinek ismertetéséig.

Egyelőre illesztjta ügyek-ben keresik a naponta dél-után ügyeletet tartó „társadalmi munkás népművelő-keket”. Megkérdezték, meg-szerveznék-e, hogy testneve-lési foglalkozások legyenek az asszonyoknak, hétféve-ken meg mesefilmvetések a gyerekeknek. Segítenék-e, hogy pótmamát kerítsen a család, mert elmennek a pénteki színházi bemutatóra. Hívnának-e orvost, más ter-mészettudóst, hogy beszéljen a tudományáról. *Gyűlnék az óhajok*, ők meg tovább szer-vezkednek. Segítséget ígér-tek már a telepi iskolák ped-agógusai, a népfőntbizzott-ságok, a pártszervezetek. Egy szó, mint száz, valami mo-zdult Tarjában.

A távolabbi cél: lakóhelyi kis közösségek alakulását se-gíteni. Néhány vállalkozó szellemű és a közösségihiány-tól szenvedő lakót keresnek, akik kezdeményeznek, vezé-relnék az apró lakásokba bezárkózott családok ismer-kedéséig. *Tárolókban, szarító-helyiségekben képzelnék el a panelházak lakói által kicsi-nosított klubokat, ahova majd ők vinnék, szerveznék az igé-nyelt programokat*. Segítenék dönteni a falakat, ame-lyeket az előítéletek, a meg-szokás, a közöny, az időhi-ány, s még ki tudja mi emelt az egymás mellett élők közé.

M. E.

S. E.